Lausunto luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi Oikeuspalveluviraston toimipaikoista

2987/00.04.00/2026

KHALL 18.8.2026 § 149

Valmistelija Kunnanjohtaja Erno Heikkinen, 044 777 3344, erno.heikkinen@suomussalmi.fi

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi Oikeuspalveluviraston toimipaikoista. Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 20.8.2026. Lausuntopyynnön diaarinumero on VN/6466/2026.

Oikeuspalveluvirastosta annettu laki muuttuu 1.1.2027 lukien siten, että Oikeuspalveluvirastossa on oikeusaputoimistojen ja edunvalvontatoimistojen lisäksi talous- ja velkaneuvontatoimistoja. Lisäksi Oikeuspalveluvirasto on esittänyt toimistojen ja toimipaikkojen määrän vähentämistä virastolle asetettujen tuottavuustavoitteiden saavuttamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi.

Asetusluonnoksen mukaan Oikeuspalveluvirastolla olisi jatkossa 38 asetuksessa mainittua toimipaikkaa. Asetuksessa mainitut toimipaikat toimisivat henkilöstön virkapaikkoina, ja niissä tarjottaisiin oikeusavun, edunvalvonnan sekä talous- ja velkaneuvonnan palveluja. Asiakkaita voitaisiin tarvittaessa ottaa vastaan myös muualla kuin asetuksessa mainituissa toimipaikoissa.

Pohjois-Suomen edunvalvontatoimiston ja talous- ja velkaneuvontatoimiston toimipaikat sijaitsisivat Inarissa, Kajaanissa, Kemissä, Kittilässä, Kuhmossa, Kuusamossa, Oulussa, Raahessa, Rovaniemellä ja Ylivieskassa. Lappi-Kainuun oikeusaputoimiston toimipaikat sijaitsisivat Inarissa, Kajaanissa, Kemissä, Kittilässä, Kuhmossa, Kuusamossa ja Rovaniemellä. Suomussalmi ei siten sisältyisi asetuksessa mainittaviin toimipaikkoihin.

Oikeuspalveluviraston toimistorakennetta ja toimipaikkaverkostoa koskeva ehdotus oli lausuntokierroksella 13.5.–11.6.2026. Kunnanhallitus antoi ehdotuksesta lausunnon 26.5.2026 § 125. Lausunnossaan Suomussalmen kunta yhtyi henkilöstöjärjestöjen esitykseen Suomussalmen säilyttämisestä asetuksen mukaisena toimipaikkana ja katsoi, että parhaiten palvelujen saatavuus voitaisiin turvata Suomussalmella sijaitsevalla toimipaikalla.

Kunta korosti lisäksi, ettei toimipaikkaverkon muutos saa heikentää oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen tosiasiallista saatavuutta Suomussalmella ja sen lähialueilla. Lausunnossa tuotiin esille pitkät asiointietäisyydet, julkisen liikenteen rajallisuus, ikääntyvä väestö sekä palvelujen käyttäjien asiointikykyyn, terveydentilaan, taloudelliseen tilanteeseen ja digitaalisiin valmiuksiin liittyvät rajoitteet.

Nyt lausunnolla oleva asetusluonnos perustuu Oikeuspalveluviraston aiempaan ehdotukseen, eikä Suomussalmea ole lisätty asetuksessa mainittaviin toimipaikkoihin. Asetusluonnoksen yleinen mahdollisuus ottaa asiakkaita vastaan myös muualla kuin asetuksessa mainituissa toimipaikoissa ei yksinään takaa Suomussalmella järjestettävän henkilökohtaisen palvelun jatkuvuutta, säännöllisyyttä tai ennakoitavuutta.

Parhaillaan toteutettavassa valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksessa Suomussalmelle on suunniteltu Suomi-

pistettä. Myös Oikeuspalveluvirasto on osoittanut kiinnostusta osallistua Suomussalmelle suunnitellun Suomi-pisteen toimintaan. Valtion eri viranomaisten palveluverkkoa ja yhteisten asiakaspalvelupisteiden kehittämistä on perusteltua tarkastella yhtenä kokonaisuutena.

Kunnanjohtajan esitys

Kunnanhallitus päättää antaa oikeusministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta oikeusministeriön asetukseksi Oikeuspalveluviraston toimipaikoista:

”Suomussalmen kunta viittaa kunnanhallituksen 26.5.2026 § 125 antamaan lausuntoon Oikeuspalveluviraston organisaatiorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamisesta ja uudistaa lausunnossa esittämänsä näkökohdat.

Asetusluonnoksen mukaan Suomussalmi ei kuuluisi Oikeuspalveluviraston asetuksessa säädettyihin toimipaikkoihin. Suomussalmen kunta katsoo edelleen, että oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen saatavuus ja saavutettavuus on turvattava yhdenvertaisesti myös pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen alueilla.

Suomussalmen kunta esittää, että Suomussalmi lisätään asetuksessa mainittaviin Oikeuspalveluviraston toimipaikkoihin. Suomussalmen sijainti, pitkät asiointietäisyydet, julkisen liikenteen rajallisuus, ikääntyvä väestö sekä palvelujen käyttäjien usein haavoittuva asema puoltavat toimipaikan säilyttämistä Suomussalmella. Palvelujen käyttäjillä voi olla terveydentilaan, taloudelliseen tilanteeseen, asiointikykyyn tai digitaalisiin valmiuksiin liittyviä rajoitteita, minkä vuoksi palveluja ei voida järjestää yksinomaan sähköisen asioinnin tai kauempana sijaitsevien toimipaikkojen varaan.

Asetusluonnoksen mukaan asiakkaita voitaisiin tarvittaessa ottaa vastaan myös muualla kuin asetuksessa mainituissa toimipaikoissa. Suomussalmen kunta pitää tätä mahdollisuutta tärkeänä, mutta katsoo, ettei yleisluonteinen säännös yksinään riittävästi turvaa palvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja ennakoitavuutta. Säännös ei takaa, että henkilökohtaista palvelua tosiasiallisesti järjestetään Suomussalmella, eikä määritä palvelun laajuutta, vastaanottojen säännöllisyyttä tai järjestämisvastuuta.

Parhaillaan toteutettavan valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksen yhteydessä Suomussalmelle on suunniteltu Suomi-pistettä, jonka toimintaan myös Oikeuspalveluvirasto on osoittanut kiinnostusta. Suomussalmen kunta katsoo, että Suomi-piste tarjoaa luontevan mahdollisuuden Oikeuspalveluviraston palvelujen pysyvälle ja suunnitelmalliselle järjestämiselle Suomussalmella. Oikeuspalveluviraston toimipaikkaratkaisuja ja valtion yhteisen palveluverkon kehittämistä tulee tarkastella yhtenä kokonaisuutena.

Suomussalmen kunta pitää välttämättömänä, ettei asetuksen toimeenpano johda palvelujen tosiasialliseen heikentymiseen. Muutoksen vaikutuksia palvelujen saatavuuteen, asiointimatkoihin ja henkilökohtaisen palvelun toteutumiseen tulee seurata järjestelmällisesti erityisesti niillä alueilla, jotka poistuvat asetuksessa mainitusta toimipaikkaverkostosta.

Ensisijaisesti Suomussalmen kunta esittää, että Suomussalmi lisätään asetuksessa mainittavaksi Oikeuspalveluviraston toimipaikaksi. Toissijaisesti kunta edellyttää, että Oikeuspalveluvirasto sitoutuu järjestämään Suomussalmella säännöllistä ja ennakoitavaa henkilökohtaista vastaanottopalvelua joko nykyisessä toimitilassaan tai

toissijaisesti suunnitellussa Suomi-pisteessä.”

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään kokouksessa.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Tämän asian osalta pöytäkirja tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

_____

Toimeksi kunnanjohtaja
Tiedoksi lausuntopalvelu.fi

_____